

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

17 de Conclusionē litis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

¶ His ¶ peractis in medium catadromi venit præco, & iterum nomine regio que in medio adstantium iubet suo loco confedere, quiete, seve temperare a signis, ne iustitiam, ne excreet, ne se moueat. Adstant pugiles ad pugnam parati, quibus omnibus in suis sedibus se continentibus, iubet iterum præco, vt certamen incant, verbis ter repetitis, *faciles vos denois, faciles vos denois, faciles vos denois*: quibus dictis ipse se subducit iuxta catadromi palos. Explicatur iuxta cuiusque pugnatu interitum mantile, ceosoforus & panis. Prodit in medium præpositus campi seu Marescallus, & interrogat pugiles, num parati sint ad certamen, illique se paratos respondentibus, ille progressus in medium arenae defrensus pignus certaminis, seu chirothecam, alta voce clamat, *faciles vos abire*, proicitque pignus in medium certaminis, concurrunt tunc pugiles vel equites vel pedites. Exeunt autem eorum consiliarii vallam seu palos catadromi, finem & exitum pugnae expectantes: nisi iudex certaminis aut Princeps permitat vnum aut duos vtrinque adesse catadromo, vt melius certamen obseruent, despiciant, audiant & postulent pro iure suae partis.

¶ Certamine ¶ inuito, quaeritur quis pignus lucretur, quod vocant, *outrrer le gage*, aut liberare a pugna. Et dicunt in duobus casibus id accidere: primus, si alter pugnantium fateatur culpam, & se dedit. Secundus, si alter eorum pellatur extra catadromi vallam, vel palos viuus aut mortuus. Nam in hac pugna edicitur, vt ait Bellissarius, cap. 10. ne extra vallam vel septum pugnetur: & extra pugnas pro victo habetur, nisi casu vel sine culpa sua, septa transierit, puta si fors a equus ferrox se subtrahat freno non obtemperans, quo casu iudicio omnium habito & suffragiis, sine culpa pugillis factum, in pugnam reducitur. Causa interim pugnae di mutanda non est, *Bellissarius præd. lib. de singu. certam. c. 11.* nec semel victus iterum prouocare potest. Victo vel prostrato, vel adhuc viuente vel mortuo aduersario, eius corpus relinquunt præfecto catadromi seu marescalli campi, vt Iudex vel Princeps de supplicio eius statuat, vel eius miseretur. Victo Principi vel iudici geniculatus se sistit, querens num debito functus sit officio: quo casu Princeps a certamine eum absoluit, & ille in propria tertia cum suis & amicis redit. At si victus adhuc viuus, vel mortuus est, prostratus a præconibus paludatus, seu heraldicus erigitur, exarimatur, ligulis armaturae ruptis, arma per catadromum sparguntur, & rursus in terram prosternitur, donec iudex & Princeps quid de eo factum velit, statuerit. Obsidibus eius victori datis & retentis, donec satis fecerint eidem aduersario, & bona victi sic ad dicta fuerint Principis, & si reus vicerit, rursus in posterum ab illato crimine erit, tranfitque negotium in rem iudicatum, vt neque de eo inquiri postea possit, nec iam inquisita noceant. Si concurrentibus duellantibus cum equis vterque prosternatur eodem mutuoque impetu iudicatur pro defensore: quia actor non probauit, *idem Bellissarius vbi supra. cap. 19.* Ex sententia Bellissarii, cap. 15. videtur potestati victoris absolute concessus victus: & ideo ait victorem victo debere imperare honesta, non turpia, obsequendumque victori, sed non vt nobilis iubeatur agrum colere, sed ere, pecora custodire, seruire opus agere, nec oportere in eum crudeliter saeuire.

¶ Et ¶ hæc hætenus de forma duelli dicta sunt, nunc ad moner pugnas has fieri debere a personis idoneis tantum, neque duellum permillum, nisi inter personas æqualis fere dignitatis. Et ideo inferiora superiori cui subicitur, cogi non potest ad pugnam, *Bellissar. eod. lib. ca. 7.* & fere omnes qui non admittuntur in iudicio, reuocantur a pugna, turpitudine vitæ notati, infames, desertores exercitus, quærituræ mulieri inseruientes, emancipatos, cauponam exercentes, qui dimicantem in prælio dominum deseruerunt, colonus, villicus, crimine capitali damnatus: deportatus, hæreticus, *idem cap. 8.* Et quia pares debent esse commilitones, si ignobilior ad certamen superiorem prouocet, potest nobilior parem loco sui subrogare: non contra, si nobilior ignobiliorem prouocet. Nam tunc ignobilior vel nobilior, alium nõ subrogat. Subrogat prouocatus, si minor sit 25. annor. vel maior sexaginta mulier quæ adulterii postulat, si seruus absens furti acculatur, & si testes sint vari. *de his Bellissar. eod. c. 9. existat & lex si. iis. qualiter quisq. se defen. debeat, lib. 2. leg. Langobar.*

¶ Victo ¶ tamen subrogato, victus censetur subrogans, *idem Bellissar. d. cap. 9.* Meminit Bellissar. cap. 3. cuiusdam legis Fridrici II. Imperatoris, per quam si prouocatus aliquo corporis membro ad pugnam destitutus mancusque sit, eodem & prouocator carere debeat, nec villo modo eo in ipsa pugna vti. Nec si

eques sit prouocator, prouocatus vero pedes, vt reo potius quam actori iura fauent. *l. actuario. de actio. P. l. fauorabilior. de reg. iur. P.* Finis duelli, est probatio cultorum, & purgatio iudiciorum. Inde rationes quoque petuntur, ad missam ex causis & præsumtionibus vrgentibus monomachiam, ne maleficia clam commissisa haberent diffugium, & delinquendi tolleretur securitas & occasio.

¶ Sed ¶ & nobiles tantum tribuerunt honestati, glorie, & bonæ famæ, vt potius eorum quam vitæ rationem habendam putent: & præstare honeste mori, quam turpiter cum ignominia viuere. Alii etiam facile credunt, Deam veritatem manifestaturum in hoc certamine. Sed certe, vt litis & iudiciorum dicimus exitus esse incertos & dubios, eo magis certaminis huius trucidem & immanem congressum, a leq; dubi: rati sunt Christiani, per rationes in vulgari reprobata purgatione adductas supra cap. 15. Sed eo maxime, quod quis tentare Deum videatur, & natiuum de sua iustificatione cõsiliis, in mortem spontaneam perueniat, incius an amore vel odio Dei dignus sit, & num pro aliis peccatis, quibus omnes abunde scatemus & constringimur, dignus quoque sit in certamine a Deo relinqui, & eius delicti ope. Recte D. Augustin. lib. 1. de ciuitate Dei, cap. 22. & 23. docet, non esse magnanimi animi, neque Christiani, mortem sibi accelerare. Et vitam nobiles, quid esset mors, & quid post mortem expectare oporteat animo conciperent & renouerent cuius sint discipuli, & cuius nomine Christiani appellantur: certe, vt arbitror, istas deponerent vanas & tumidas iactationes, & seque pedalia superba & pagana bella, & Dei iudicium potius expectarent, & vindictam ab eodem hostium & malefactorum, vt ipse Dominus noster Iesus Christus, viuendo & moriendo exemplo suo nos docuit.

¶ Et ¶ si milites efferati aut potius feræ, his non acquiescant, Iudices & reges, quorum munus est saluè Reipub. curare, has monomachias & gladiatoria ferina spectacula non patientur. Quemadmodum etiam Tridentina Synodus, in sessio. 9. in decretis reformationis generalis, recte statuit, vt quicumque duellum concesserit, excommunicetur. Ex quo concilio reuocata extrauag. Ioan. 22. titul. de torneam. incipiens: *Qui in futurorum euentibus, in extrauag. Ioan. 22. per quam tollebatur lancta constitutio Clemens. 5. qui prohibuerat torneamenta seu decursoria, quæ vocantur fontes, quæ habent monomachiam periculum, Et melius certe etiam est redire ad hanc constitutionem. Quod & Henrici II. Regis nostri casus & infelicitissimus euentus docuit.*

¶ De ¶ hastiludis tamen seu exercitiis, quibus nobiles ad habitam vtrâdam instruuntur, & de brauiis, cursa, & recta directione certant, vel ad annulli immersionem, vocant *la baguè*, vel ad ficti hominis & vmbrae pugnam, quem vocant *Quintaine*: nihil reprehendo: ibi enim exercitium sine proposito necandi discimine, & concursus iustam habet causam.

De conclusione litis. Cap. 17.

1 Conclusio in causa quid, num. de substantia iudicii, num. 2.

3 Conclusio de produere.

4 Post conclusionem in causa, nihil fieri debet a litigantibus in lite: pãncio exceptis, num. 5.

¶ Vbi ¶ litigantes satis superque existimant probatam esse suam intentionem, nihil se iudicem morari, quominus sententiam dicat, protestantur, & fit conclusio in causa. Conclusum autem dicitur in causa, quando litigantes renuntiarunt omnibus allegationibus & exceptionibus facti & iuris. *Innoc. in c. pastoralis, & vbi glo. in ver. conclusum, de caus. possess. & proprie. glo. in §. quia vero, & c. de testib. in Authen. ad ver. concluderunt. glo. in c. cum dilectus, de fide instrum.* Illud enim significat verbum *Concludere*, videlicet claudere vtrinque aleam concertationis, ne vterius progrediatur. Et ideo vnica est, sed ab vtraque parte litigantium simul.

¶ Hæc ¶ de omni negotio controuersio fieri debet, ante sententiam iudicis, vel pro facta haberi: vt inter morosos litigantes & fugientes sæpe iudex statuit, habere pro renuntiato & conclusio in causa, nisi fiat certo præscripto termino editio, productio & conclusio. Non enim est de substantia, vt concludatur semper, sed quodcumque vbi negotium instructum videbitur esse, iudici sententiam feret. *clm. sepe. §. & quia. & vbi Cardin. 19. quest. de verb. sign. Ioan. Andr. in additionib. ad Specul. titul. de renuntiat. & conclu. Felin. ad ca. cum Ioan. & Andr. de re iud.* Et ita non est de substantia iudicii conclusio partium in summaris, beneficiabilibus, & aliis quibusdam: contra, in profanis ordinariis, *glo. in elem. sepe*

*sepe, in verb. conclusionibus, de verb. sign. Felin. in c. cum dilecti, 6. colum. vers. quinto scias, de fide instrum. nisi in causa denuntiationis, vel accusacionis, ubi non requiritur renuntiatio, & conclusio, ut notat Bald. in libellorum, de accusat. P. Vide de hoc Guido Papae. decif. 72. Quare utraque litigantes, probationes edunt penes actuarium, cum repertorio omnium instrumentorum in quibus in causa videntur, eianturque productioni alii, concludunt & inter acta producant conclusiones, quas vocant *leur dire par escript*.*

3 *¶* Interdum *¶* Index definit tempus, intra quod teneantur litigantes edere quaecunque voluerint, cum comminatione, post tempus non esse admittendos. Interdum vno solo ex litigantibus edente, is libellum iudici offert, ut rescripto seu appunctamento, iubeatur aduersario edere intra certum tempus, quod vocant *appointement*: de *requisite de forclusion*, de quo responso eiusque significatione, vel intimatione aduersario facta, si liquet iudici, nihil moratur sententiam eius, quod aduersarius interpellatus nihil produxerit vel ediderit. Interdum coram actuario vel ex consensu, litigantes conveniunt de tempore peremptorio, intra quod & repertorium faciunt & edant, & dicant quae velit, extra quod non admittuntur ad novas productiones. *glo. in ca. quoniam contra, in ver. conclusiones, de probat. nisi forsan ex gratia adiutantur per rescriptum ad libellum, ea de re iudici portectum.*

4 *¶* Neque *¶* post conclusionem dantur dilationes ulterius, *l. cum a nobis, C. de dilatio*, quia finis & effectus eius est, ut negotium in causae prosecutione finitum esse videatur, & propterea non admittatur mutatio modi agendi, *ca. pastoralis, de caus. possess. clem. 2. ut lit. pend.* quia per eam ulteriori productioni renuntiatur. *c. auditis, de procur. ca. cum dilectus, de fide instrum. ca. 2. de rescript. in integr. in 6. d. clem. saepe, de verb. sign.*

5 *¶* Exceptis *¶* casibus, quos explicat Rob. Maranta, parte 6. sui specul. cap. de conclusionibus: videlicet quod possit allegari post conclusionem, ius restitutio in integrum per minores & ecclesias impetrari: iuramentum in supplementum probationum deferri,

dummodo sit petitum ante conclusionem: probatio exhiberi, quae postea nata est ex confessione aduersarii: possit & probatio per rei eundem nam proponi & per loci aspectum: omnique probatio alia pro defensione rei in criminalibus allegari. Possint quoque interrogationes aduersarii fieri post conclusionem, etiam ad instantiam partis. *vide de his etiam, ultra Marantam, Ausferium in decif. capel. Tholo. 174. congruit fere omnia & pura Nicolaus Antonius Grauius, in additio. ad Westrum introductio. ad aula. Roma. actionem, lib. 4. c. 4. num. 25.* Guido Papae generaliter praxim docet, decif. 201. quod renuntiatione vel conclusione facta in causa, intelligit tamen ante sententiam, potest altera pars litigantium admitti ad producendum literas vel instrumenta, si aliqua ratio evidens movent iudicem, *adde Cardin. in clem. 1. qu. 12. de cau. possess. Specul. in tit. de renuntiat. & conclu. maxime si instrumenta sunt de novo reperta, quod probatur per iuramentum producentis, Bar. in l. admonendi, de iureiurand. Sed & receptum ait, quod testis semel examinatus & publicatus, renuntiatione & conclusione facta in causa, potest iterum in causa ex officio iudicis examinari. *Bar. & glo. in l. reperi. de quest. Bar. & Bal. in auth. qui semel, de prob. C. Panorm. in c. cum clamor, de testib.* Potest & admitti iudex, si qua iusta causa ei videbitur, & iuramento a producente recepto, quod malitiose non procedat, super eodem articulo post conclusionem, etiam testes examinare. *§. quia vero multi, de testi. in auth. Sed illud vix fit, nisi necessarium videatur iudici.* Neque enim tenetur deferri productioni, vel eam admitti: potissimum si producens clam & incio aduersario velit edere instrumenta, ut eum supplantet & iudici imponat, vel ut litrem dfferat. Quod si admittat, non absolute admittet instructio negotio, sed cum clausula libello addita, *pour y avoir le regard que de raison, & sine dilatione iudicii.* Alioquin enim lites essent immortales, nec finis vllus esset eis, contra quam diligenter & accurate iura statuunt.*

L. properandum, de iudic. C. c. finem litibus, de doio & contum. cum similit.

DE LEGITIMIS PERSONIS, INTER QVAS IUDICIA FERANTVR. LIBER XLIX.

De foro legitimo constituendo ratione actorum reorum & negotiorum.

CAP. I.

- 1 *Continuatio, lib. 48. §. 49.*
- 2 *Iudex in actoris & rei persona quid considerabit.*
- 3 *Actor in iudicio quis dicatur.*
Et reus item, num. 4.
- 5 *Forum quis sortitur ratione domicilii, rei, contractus, & loci solutionis faciendae.*
- 6 *Arbitraria actio.*
- 7 *Sigillorum reorum submitto, & iurisdictio.*
- 8 *Incarceratio decreta non suspenditur appellacione.*
- 9 *Delicti forum quod sit legitimum.*
- 10 *Iurisdictio non terminatur iudex excedere non potest.*
- 11 *Iudices ecclesiastici & temporales separatas habent iurisdictiones ratione rerum & personarum.*
- 12 *Clerici de quibus rebus conveniri possunt coram iudice seculari.*
- 13 *Pena sanguinis non infligitur ab ecclesia.*
- 14 *Milites hospitalarii S. Ioannis Hierosolymitani, non infligunt penas in suis iurisdictioibus.*
- 15 *Laiicus coram iudice ecclesiastico, nec contra clericum coram laico conveniendus est: nisi reconventionem quis statuat.*

Explicato ordine iudiciorum, secundum quem controuersiae proponendae sunt & excutiendae, agendum est de personis, quarum possit esse iudicium. Et quae legitimam agendi vel defendendi personam habere dicantur, ut postea ad sententiam postremo libro, Deo fauente, & ad eius executionem perueniamus.

2 *¶* Etenim *¶* ex persona eorum inter quos controuersia fuerit,

& ex genere causae, iudicium constituendum est. *Vp. in l. 3. §. Julianus, de lib. exhib. P.* Secundumque modum, vitam personarum, *l. de minore, §. tormenta, de questio. P. l. non omnes, a barbaris, de re milit. & dignitatem, l. Padus, de incen. ruin. & nauif. P.* lites ordinari & sopiri debent. Quare personae actoris & rei, principales iudicii partes, & praecipua membra, *l. inter litigantes, & l. Julianus, de iudicib. P.* considerari par est: eorumque negotia quae agitant, & coram quo egerint. Quare in summa, sed ordine dicendum quis actor reulque dicatur, quovis plex, de quo praestitum fit, quis agere vel defendere possit. Et num secundum ius coram legitimo iudice contendatur, an is iudex suspectus sit: ob quam causam, aliae pro illis personae admittantur, nempe aduocati, procuratores, & similes aliae. Rationesque eorum omnium etiam singulis attribuae & annexae.

3 *¶* Actor *¶* in iudiciorum tractatu, is est, qui ad iudicium provocat, id est, qui assertit iudicio aliquid dari, fieri aut solui debere, qui impellit qui compellat alium primum ad iudicem. *l. 2. §. si. com. diuid. P. in le. tribus, de iudic. P. l. acti. C. de probat.* Et in praedictis libellibus actionibus, is actoris partes sustinet, qui proponit intentionem, secundum id quod intendit. *l. generaliter in praedictis, l. 1. 2. de act. P.* Agere etiam is videtur, qui exceptione utitur. Nam reus in exceptione, actor est, *l. 1. de except. in P.* quia prebare tenetur, quod tendit excipiendo, *l. in exceptionibus, 19. de probat. l. 2. eod. P. c. quoniam contr. eo. ap. Greg.* Alioquin actionis verbo non venit exceptio, quia actioni opponitur dum concutitur, & est actionis exclusio. *l. verbum oportebit, §. actionis, de verb. sign. l. 2. de except. P. §. 1. eod. ap. Justin.*

4 *¶* Reus *¶* relatiuum est ad actorem: & est, qui rei incumbit, qui rem defendit in iudicio, *ca. forus, de verb. sign. Reos autem, inquit Cic. 4. de Orat. appello, non eos modo qui arguuntur, sed omnes quorum de re disceptatur.* Et rursum, *Reos appello, quorum res est.* Defensor quoque idem est, qui vices eadem gerit. *l. minor, de procura. P.*